

ТАКРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Расулзода Субҳон Пирмад дар мавзӯи “Асосҳои методии ташаккули услуби тафаккури илмии хонандагон дар ҷараёни таълими химия (аз рӯйи маводи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – назария ва усули омӯзишу парвариш (химия) пешниҳод гардидааст.

Дар идоракунии илм ва маориф дар солҳои соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон муносибатҳои сифатан нав ба миён омаданд. Айни замон вазифаи таълим аз додани ҳаҷми муайяни дониш, қобилияту малака, дониши чуқури низоми илмҳо, мустакилона ҷустани дониш, дарёфти ҳақиқат ба хонандагон, ташаккул ва рушди фаъолияти эҷодии онҳо иборат мебошад.

Фанни химия дар ҳамчун фанни таълимӣ дар шароити пешрафти илм имкониятҳои зиёде дорад, ки онҳоро барои азхуд намудани донишҳои муосири химиявӣ, рушди хотира ва тарзи илмии маърифат истифода бурдан мумкин аст. Рушди зеҳн ва хотираи хонандагон дар раванди таълими химия яке аз вазифаҳои асосии рушди фаъолияти таълимӣ–маънавӣ ва шахсияти хонандагон ба шумор меравад.

Навгонии илмии таҳқиқот аз он иборат аст, ки дар он бори аввал:

- раванди фаҳмиши ташаккули тафаккури илмӣ дар адабиёти фалсафӣ, равоншиносӣ ва педагогӣ муайян карда шудааст;
- истифодаи категорияҳои таърихӣ ва мантиқӣ дар омӯзишӣ химия ва нақши онҳо дар ташаккули услуби тафаккури илмӣ дар асоси таҳқиқоти олимони ватанию хориҷӣ тавсиф ва арзёбӣ гардид;
- технологияи ташаккули услуби тафаккури илмӣ ҳангоми амалӣ намудани вазифаҳои дидактикии курси химия муайян карда шуд;
- ташаккули услуби тафаккури илмӣ дар раванди омӯзиши мафҳумҳои умумии химия тавассути категорияҳои таърихӣ ва мантиқӣ мавриди таҳлилу арзёбӣ қарор гирифт;
- категорияҳои фалсафӣ барои ташаккули услуби тафаккури илмӣ дар раванди таълими химия муайян карда шуданд;
- истифодаи имкониятҳои тафаккури эҷодӣ, фаъолият доир ба ташаккули услуби тафаккури илмӣ дар химия мавриди баррасӣ қарор гирифт;
- таҳлили натиҷаҳои озмоиши педагогӣ доир ба татбиқи технологияи ташаккули услуби тафаккури илмӣ амалӣ карда шуд;
- таҳқиқи ташаккули тафаккури илмӣ дар раванди гузаронидани озмоиши педагогӣ дар гурӯҳҳои озмоишию назоратӣ гузаронида шуда, натиҷаҳои он мавриди муқоиса ва арзёбӣ қарор гирифтанд.

Дар муқаддимаи автореферати диссертатсия аҳамияти илмии мавзӯ асоснок карда шуда, ҳадаф, объект, предмет ва масъалаҳо муайян гардида, муҳолифатҳо ва фарзияи таҳқиқот ифода ёфта, навоварии илмӣ, марҳилаҳои таҳқиқот пешниҳод шуда, аҳамияти амалии автореферати диссертатсия, мафҳумҳои заминавӣ асоснок гардонидани маълумот оид ба озмоиши натиҷаҳо, сохтори автореферати диссертатсияи илмӣ ба ҳимоя бароварда шудаанд.

Дар боби якум – «Масъалаи ташаккули тафаккури илмӣ дар чараёни таълими химия» аз се параграф иборат аст. Дар параграфи аввал раванди ташаккули тафаккури илмӣ дар адабиёти фалсафӣ, равоншиносӣ ва педагогӣ таҳлил гардида, истилоҳоти «тафаккури илмӣ», «услуги тафаккури илмӣ» мушаххас гардонида шудаанд. Дар параграфи сеюм «Технологияи ташаккули услуги тафаккури илмӣ ҳангоми амалӣ намудани вазифаҳои дидактикии курси химия» масъалаҳои шароитҳои педагогии ташаккули услуги илмии тафаккур асоснок гардонидашуда, нишонаҳо ва хусусиятҳои хоси ташаккули технологияи услуги тафаккури илмӣ дар асоси вазифаҳои таълимии фанни химия муайян карда шудаанд.

Дар боби дуюм – «Ташаккули услуги тафаккури илмӣ дар амалӣ намудани имкониятҳои методи фанни химия» – аз се параграф иборат мебошад. Дар параграфи якум масъалаҳои ташаккули услуги тафаккури илмӣ дар раванди омӯзиши мафҳумҳои умумии химия ба тӯфайли категорияҳои таърихӣ–мантикӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Дар параграфи дуюм «Истифодаи категорияҳои фалсафӣ барои ташаккул додани услуги тафаккури илмӣ дар раванди таълими химия» масъалаҳои ташаккул ва ба низомдарории донишҳои химиявӣ мавриди баррасӣ қарор гирифта, қисмати методологии услуги илмии тафаккур асоснок гардонида шуд. Дар параграфи сеюм «Истифодаи имкониятҳои тафаккури эҷодӣ, фаъолият доир ба ташаккули услуги тафаккури илмӣ дар химия» мафҳумҳои тафаккури эҷодӣ, методҳои асосии фаъолгардонии тафаккури эҷодӣ муҳокима гардиданд.

Дар боби сеюм - “Озмоиши педагогии муваффақиятнокии технологияи пешниҳодшуда” - таҳлили натиҷаҳои озмоиши педагогӣ доир ба татбиқи технологияи ташаккули услуги тафаккури илмӣ; таҳқиқи ташаккули тафаккури илмӣ дар раванди гузаронидани озмоиши педагогӣ ба анҷом расидаанд.

Дар асоси натиҷаҳои бадастомада аз таҳқиқот муаллиф тавсия медиҳад, ки:

1. Бояд дар хотир нигоҳ дошт, ки технологияи ташаккули услуги тафаккури илмӣ як амсилаи раванди таълим ва низоми серчанба мебошад, ки сатҳу дараҷаи услуги тафаккури илмӣ ба сифати низоми маводи илмию таҳқиқотӣ ва категорияҳои фалсафӣ баромад мекунад.

2. Ҳангоми ташаккули тафаккури илмӣ баррасӣ намудани асосҳои илм дар раванди таълими химия, дар асоси донишҳои таърихи аз фанни химия вазифаи муҳим мебошад. Таърихи илм роҳҳои инкишофи объектро омӯхта, дар худ мантиқ ва давраҳои фалсафавӣ ва тарзҳои маърифатро таҷассум менамояд. Дар ин маврид муносибати таърихӣ нақши функсия ва технологияи чараёни маърифатро дар химия мебозад.

3. Ҳангоми таълими химия кушодани мантиқи инкишофи таърихи химия, арзёбии дурусти давраҳои инкишофи химияро ҳамчун илм хеле муҳим аст. Принсипи таърихӣ алоқаи зичи методҳои таърихӣ ва мантикии маърифат, аз худ намудани донишҳо, таҳлили таърихи ташаккули мафҳумҳо ва қонунҳоро дар назар дорад.

Мазмун ва муҳтавои автореферат, мақолаҳои илмии дар нашрияҳо нашршуда ба мавзӯи таҳқиқоти илмӣ, иҷрои мақсаду вазифаҳои дар пешгузоштаи муаллиф мувофиқат менамоянд.

Бо назардошти арзиши илмию амалии автореферати диссертатсияи мазкур ва пешниҳоди дархостҳои боло автореферати диссертатсияи Расулзода Субҳон

Пирмад дар мавзӯи “Асосҳои методии ташаккули услуби тафаккури илмии хонандагон дар ҷараёни таълими химия (аз рӯйи маводи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.02 – назария ва усули омӯзишу парвариш (химия) пешниҳод гардидааст, барои химоя тавсия карда мешавад.

Номзоди илмҳои техникӣ,
Муdiri кафедраи “Нерӯгоҳҳо
ва шабакаҳои барқӣ” н.и.т. Раҳимов Х.А.
04.09.2019.

Имзои н.и.т. – ро тасдиқ мекунам
Сардори шӯъбаи кадрҳо
ва корҳои махсуси ДЭТ Равшанова М.А.

